

SCENARIUSZE ZAJĘĆ DO PRZEDMIOTU „ZARZĄDZANIE ZRÓWNOWAŻONYM ROZWOJEM MIASTA W KONTEKŚCIE IDEI SMART CITY”

Scenariusz zajęć do przedmiotu **Zarządzanie zrównoważonym rozwojem miasta w kontekście idei smart city (II)** na kierunku studiów Filologia angielska

Rok 2 semestr 3

Scenariusz nr 1

Czas zajęć: 1.5 h

Temat zajęć: Geneza koncepcji zrównoważonego rozwoju; Kryzys ekologiczny lat 60. XX wieku

Efekty uczenia się:

1. Student potrafi wyjaśnić genezę koncepcji zrównoważonego rozwoju.

Cele ogólne:

1. Zapoznanie studentów z genezą koncepcji zrównoważonego rozwoju oraz z kryzysem ekologicznym lat 60.
2. Ukazanie wpływu jaki miał kryzys ekologiczny lat 60. XX wieku na rozwój myśli ekologicznej i polityk środowiskowych.
3. Refleksja nad zależnościami między rozwojem gospodarczym i społecznym.

Cele szczegółowe:

1. Analiza historycznych uwarunkowań i dokumentów, które przyczyniły się do ukształtowania współczesnego podejścia do zrównoważonego rozwoju.
2. Wyjaśnienie przyczyn i skutków kryzysu ekologicznego lat 60. XX wieku.

Metody i formy pracy:

1. Wykład interaktywny/ problemowy z wykorzystaniem prezentacji multimedialnej, prezentacja kluczowych koncepcji i postaci.

2. Analiza tekstów źródłowych (np. Fragmenty książki „Silent Spring” Rachel Carson, raport Klubu Rzymskiego (The Limits to Growth)).
3. Praca z materiałem audiowizualnym- fragmenty filmów, reportaży i nagrań związanych z ruchem ekologicznym lat 60. XX wieku.
4. Debata oksfordzka wokół pytania: Czy zrównoważony rozwój to realna strategia czy utopia?
5. Studium przypadku- analiza konkretnego wydarzenia lub zjawiska (np. katastrofa ekologiczna, protesty przeciwko budowni zapór wodnych).
6. Praca projektowa w grupach- stworzenie osi czasu dotyczącej rozwoju myśli ekologicznej lub infografiki o genezie zrównoważonego rozwoju.

Formy pracy:

1. Praca indywidualna- analiza tekstów, refleksje pisemne
2. Praca w parach/grupach- wzajemne konsultowanie opinii, opracowanie pytań do dyskusji
3. Praca zbiorowa- dyskusje, burza mózgów, prezentacje

Pomoce dydaktyczne:

1. Teksty źródłowe i fragmenty książek
- Materiały multimedialne (np. *The 11th Hour*, *Planet Earth*, archiwalne materiały z lat 60.)
2. Nagrania wykładów lub debat online (np. TED Talks dotyczące ekologii i zrównoważonego rozwoju)
 3. Infografiki i prezentacje
 4. Komputer z rzutnikiem, projektorem
 5. Internet
 6. Tablica interaktywna

Przebieg zajęć:

1. Działania organizacyjne- sprawdzenie obecności
2. Wstęp, wprowadzenie w temat- wykład interaktywny/ problemowy z wykorzystaniem prezentacji multimedialnej, praca z materiałem audiowizualnym, zapoznanie studentów z genezą koncepcji zrównoważonego rozwoju oraz z kryzysem ekologicznym lat 60.

3. Rozwinięcie tematu- debata oksfordzka wokół pytania: Czy zrównoważony rozwój to realna strategia czy utopia? Studium przypadku (analiza konkretnego wydarzenia lub zjawiska (np. katastrofa ekologiczna, protesty przeciwko budowni zapór wodnych).
4. Ewaluacja- projekt (stworzenie osi czasu dotyczącej rozwoju myśli ekologicznej lub infografiki o genezie zrównoważonego rozwoju.)
5. Podsumowanie tematu

Załączniki:

1. Przykładowe materiały źródłowe
2. Prezentacja multimedialna

Przykładowe materiały źródłowe:

1. Carson, R. (1962). *Silent Spring*. Houghton Mifflin.
2. Declaration of the United Nations Conference on the Human Environment (Stockholm, 1972). United Nations.
3. Ehrlich, P. R. (1968). *The Population Bomb*. Ballantine Books.
4. Meadows, D. H., Meadows, D. L., & Randers, J. (1972). *The Limits to Growth*. Potomac Associates – Universe Books.
5. Dokumenty i raporty Klubu Rzymskiego. (lata 1970–). Club of Rome.
6. Fragmenty publikacji UNEP i UNESCO z lat 70.
United Nations Environment Programme (UNEP) & UNESCO. (lata 1970–1979).
7. Infografiki: „Timeline of Environmental Movement”, „Impact of DDT”.
8. Nagrania protestów ekologicznych z lat 60. i 70. (archiwalne materiały video/audio). (lata 1960–1970).
9. Raporty ONZ dotyczące środowiska z lat 60.–80. United Nations. (lata 1960–1980).
10. Seria BBC – Planet Earth. (2006). BBC.
11. TED Talks (np. Greta Thunberg, David Wallace-Wells, George Monbiot). TED Conferences.
12. The 11th Hour. (2007). Warner Bros. Pictures.

Scenariusz zajęć do przedmiotu **Zarządzanie zrównoważonym rozwojem miasta w kontekście idei smart city (II)** na kierunku studiów Filologia angielska

Rok 2 semestr 3

Scenariusz nr 2

Czas zajęć: 1.5 h

Temat zajęć: Raporty dla Klubu Rzymskiego; Raport Brundtland; Szczyt Ziemi w Rio (1992) - założenia Agendy 21; Implementacyjny plan działań z Johannesburga (2002)

Efekty uczenia się:

2. Student potrafi scharakteryzować Raporty dla Klubu Rzymskiego.
3. Student potrafi przedstawić założenia Agendy 21.

Cele ogólne:

1. Zrozumienie genezy i ewolucji idei zrównoważonego rozwoju w kontekście polityki międzynarodowej i miejskiej.
2. Analiza kluczowych dokumentów międzynarodowych jako podstaw dla działań na rzecz zrównoważonego rozwoju miast.
3. Powiązanie idei zrównoważonego rozwoju z koncepcją Smart City i wskazanie, jak te podejścia się uzupełniają.

Cele szczegółowe:

1. Student potrafi wymienić i opisać główne dokumenty i raporty: Raporty dla Klubu Rzymskiego, Raport Brundtland, Agenda 21, Plan z Johannesburga.
2. Potrafi wyjaśnić pojęcie "zrównoważony rozwój" zgodnie z definicją z Raportu Brundtland.
3. Zna główne cele i założenia Agendy 21 przyjętej na Szczycie Ziemi w Rio de Janeiro (1992).
4. Potrafi wskazać, jak zasady zrównoważonego rozwoju przekładają się na praktyki miejskie i jak mogą być realizowane w ramach idei Smart City.
5. Umie zidentyfikować wyzwania i korzyści związane z implementacją zrównoważonych strategii w miastach.

Metody i formy pracy:

1. Wykład interaktywny/ problemowy z wykorzystaniem prezentacji multimedialnej – wprowadzenie do kluczowych dokumentów (Raport Brundtland, Agenda 21, itd.), wspólna analiza ich wpływu na współczesne strategie miejskie.
2. Analiza i porównanie dokumentów źródłowych– fragmenty Agendy 21, raportów ONZ, porównanie postulatów z 1992 i 2002 roku, praca w parach lub grupach z kartami pracy.
3. Mapa mentalna (burza mózgów) – „Co to znaczy zrównoważone miasto?” – wspólne opracowanie pojęcia zrównoważonego rozwoju miasta oraz jego cech w kontekście Smart City.
4. Debata: „Czy technologie smart city wspierają, czy przeszkadzają w zrównoważonym rozwoju?”– uczniowie dzielą się na grupy i przygotowują argumenty za i przeciw.
5. Gra decyzyjna/ symulacja– studenci wcielają się w role decydentów miejskich (planista, ekolog, deweloper, obywatel) i podejmują trudne decyzje dotyczące rozwoju dzielnicy (np. smart parking vs. zielony skwer).
6. Case study (studium przypadku)– analiza konkretnego miasta (np. Kopenhaga, Amsterdam, Singapur, Barcelona) w kontekście realizacji zasad Agendy 21 lub Smart City.
7. Mini-prezentacje– każda grupa otrzymuje jeden dokument do zaprezentowania (np. Klub Rzymski, Agenda 21, Szczyt w Rio, Johannesburg).
8. Analiza materiału audiowizualnego– np. fragmenty filmów o urbanistyce, dokumentów o zmianach klimatycznych, raportów ONZ – z pytaniami kluczowymi lub kartami pracy.

Formy pracy:

4. Praca indywidualna- analiza tekstów, materiałów audiowizualnych
5. Praca w parach/grupach- wzajemne konsultowanie opinii, opracowanie pytań do debaty, mini prezentacje
6. Praca zbiorowa- gra decyzyjna, burza mózgów, prezentacje.

Pomoce dydaktyczne:

1. Karty pracy z fragmentami dokumentów źródłowych zawierające pytania typu:
 - Jakie zagrożenia dla środowiska wskazuje dany raport?
 - Jakie rozwiązania są proponowane?
 - Co z tych postulatów możemy odnieść do miast i ich rozwoju?

2. Dokumenty:

- Fragment *"The Limits to Growth"* (Klub Rzymski)
- Fragment Raportu Brundtland (1987)
- Fragment Agendy 21 (1992)
- Fragment z Planu z Johannesburga (2002)

3. Karty ról do symulacji / gry decyzyjnej

Przykładowe role:

- Urbanista
- Aktywista ekologiczny
- Przedsiębiorca technologiczny
- Przedstawiciel mieszkańców
- Architekt Smart City

Każda karta zawiera interesy i cele danej osoby.

4. Zdjęcia / plansze miast

- Zdjęcia z przykładami wdrożenia elementów Smart City (np. inteligentne oświetlenie, zielone dachy, transport publiczny)
- Porównanie miasta niezrównoważonego i zrównoważonego (do analizy w parach)

Przebieg zajęć:

1. Działania organizacyjne

- Sprawdzenie obecności
- Krótkie przypomnienie tematu poprzednich zajęć

2. Wstęp – wprowadzenie w temat

Metody: wykład problemowy + praca z materiałem audiowizualnym

- Miniwykład z prezentacją kluczowych dokumentów:
 - *The Limits to Growth*, Raport Brundtland, Agenda 21, Johannesburg 2002
- Krótki film lub animacja nt. historii pojęcia „zrównoważony rozwój” i jego powiązania z ideą Smart City
(np. fragment TED Talk, film edukacyjny)

3. Rozwinięcie – analiza i pogłębienie tematu

Metody: analiza źródeł, studium przypadku, debata

- Analiza fragmentów dokumentów (w parach lub grupach) – uczniowie odpowiadają na pytania w kartach pracy
- Studium przypadku: Czy Smart City to realizacja postulatów Agendy 21? – praca z przykładem miasta (np. Kopenhaga, Barcelona, Singapur)
- Debata: *Czy rozwój zrównoważony w miastach jest możliwy w XXI wieku?*

4. Ewaluacja

Metoda: praca projektowa w grupach, porównanie miasta niezrównoważonego i zrównoważonego (do analizy w parach) oraz wyciągnięcie wniosków ze stworzonej analizy.

5. Podsumowanie zajęć

- Omówienie najważniejszych ustaleń
- Zadanie pracy domowej (np. krótka notatka refleksyjna: *Który z dokumentów uważasz za najbardziej wpływowy i dlaczego?*)

Załączniki:

3. Przykładowe materiały źródłowe
4. Prezentacja multimedialna

Przykładowe materiały źródłowe:

1. Brundtland, G. H. (Red.). (1987). *Our Common Future* (Raport Brundtland). Oxford University Press.
2. ICLEI. (2019). *Smart Cities Guidance Package: The way forward for European cities*. ICLEI.
3. Meadows, D., Meadows, D., & Randers, J. (1972). *The Limits to Growth*. Potomac Associates – Universe Books.
4. OECD. (2020). *Smart Cities and Inclusive Growth: Building on the outcomes of the OECD Roundtable*. OECD Publishing.
5. United Nations. (1992). *Agenda 21*. United Nations Conference on Environment and Development (Rio de Janeiro, 1992).

6. United Nations. (2002). *Johannesburg Plan of Implementation*. World Summit on Sustainable Development.
7. United Nations. (2015). *Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development*. United Nations.
8. United Nations. (2016). *New Urban Agenda*. Habitat III Conference (Quito, 2016).

Opracowała Małgorzata Serafin

Scenariusz zajęć do przedmiotu **Zarządzanie zrównoważonym rozwojem miasta w kontekście idei smart city (II)** na kierunku studiów Filologia angielska

Rok 2 semestr 3

Scenariusz nr. 3

Czas zajęć: 1.5 h

Temat zajęć: Przyszłość jakiej chcemy; Nowa Agenda na rzecz Zrównoważonego Rozwoju do 2030 roku

Efekty uczenia się:

4. Student potrafi przedstawić Nową Agendę na rzecz Zrównoważonego Rozwoju do 2030 roku.

Cele ogólne:

1. Zapoznanie się z Nową Agendą 2030 jako globalnym planem działania na rzecz zrównoważonego rozwoju.
2. Poznanie Celów Zrównoważonego Rozwoju (SDGs) przyjętych przez ONZ i ich znaczenia dla przyszłości świata.
3. Rozwijanie umiejętności krytycznego myślenia i formułowania własnych przewidywań na temat nadchodzących globalnych wyzwań i sposobów ich rozwiązywania.

Cele szczegółowe:

6. Student potrafi wyjaśnić, czym jest dokument „Przyszłość, jakiej chcemy” (Rio+20) i jego znaczenie dla polityki międzynarodowej;
7. Student zna i potrafi wymienić 17 Celów Zrównoważonego Rozwoju (SDGs) zawartych w Agendzie 2030;
8. Student rozumie zależności między poszczególnymi celami SDG (np. klimat a ubóstwo, edukacja a równość) i potrafi dokonać analizy ich ważności;
9. Student wskazuje przykłady działań podejmowanych przez państwa, miasta lub organizacje w duchu Agendy 2030;
10. Student potrafi odnieść globalne cele do kontekstu lokalnego (np. własnego miasta lub kraju);
11. Student współpracuje w grupie, prezentując efekty wspólnej pracy (np. plakat, prezentacja, infografika, kampania społeczna).

Metody i formy pracy:

1. Wykład problemowy z elementami prezentacji multimedialnej
 - wprowadzenie do Agendy 2030 i 17 Celów Zrównoważonego Rozwoju (SDGs), analiza kluczowych haseł i pojęć.
2. Burza mózgów
 - stworzenie zbioru największych wyzwań stojących przed światem do 2030 roku.
3. Dyskusja moderowana / debata
 - np. wokół pytania: *„Czy cele Agendy 2030 są realistyczne?”*
4. Analiza materiałów źródłowych
 - fragmenty dokumentu ONZ „Transforming Our World: The 2030 Agenda”, raporty UNEP.
5. Praca z materiałem audiowizualnym
 - np. kampanie ONZ, TED Talks o zmianach klimatycznych, biedzie, innowacjach społecznych.
6. Praca projektowa / metoda projektu
 - studenci pracują w grupach i opracowują własną koncepcję „Lokalnego planu działań” w duchu Agendy 2030 dla swojej szkoły, miasta Jelenia Góra lub społeczności.
7. Studium przypadku (case study)
 - analiza rzeczywistego wdrażania wybranego celu SDG w danym kraju/regionie: przeanalizuj wdrażanie wybranego Celu Zrównoważonego Rozwoju (SDG) w Jeleniej Górze.

- Wybierz jeden z 17 Celów Zrównoważonego Rozwoju ONZ (np. czysta energia, działania na rzecz klimatu, zrównoważone miasta, dobra jakość edukacji) i przygotuj analizę dotyczącą tego, w jaki sposób miasto Jelenia Góra realizuje ten cel w praktyce.
- Twoja analiza powinna zawierać:
- Krótkie przedstawienie wybranego celu SDG (czym jest, czego dotyczy).
- Opis konkretnych działań, projektów lub inicjatyw podejmowanych w Jeleniej Górze w związku z tym celem (np. programy miejskie, inwestycje, współpraca z mieszkańcami, działania NGO).
- Informacje o wyzwaniach, z jakimi mierzy się miasto przy realizacji tego celu.
- Twoją ocenę skuteczności działań podejmowanych przez miasto oraz propozycje usprawnień.

Formy pracy:

- Indywidualna – refleksja pisemna lub prezentacja własnych przewidywań.
- Praca w parach – analiza fragmentu raportu lub filmiku.
- Praca w grupach – opracowanie miniprojektów lub map myśli wokół wybranego celu SDG.
- Zbiorowa (klasowa) – burza mózgów, debata, podsumowanie pracy grupowej, dyskusja.

Pomoce dydaktyczne:

1. Fragmenty „Agendy 2030” (Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development)
2. Zestawienie 17 Celów Zrównoważonego Rozwoju (SDGs)
– plansze, skrócone opisy celów + infografiki (np. z un.org.pl lub sdgs.un.org).
3. Raporty i dane statystyczne (uproszczone)
– np. dotyczące zmian klimatu, ubóstwa, dostępu do edukacji – z Polski i świata (Bank Światowy, Eurostat, GUS).
4. Wypowiedzi ekspertów / cytaty znanych osób
– do analizy i komentowania (np. António Guterres, Greta Thunberg, Ban Ki-moon).

Materiały audiowizualne:

1. Krótkometrażowe filmy edukacyjne:
 - seria „The World’s Largest Lesson” (ang. z napisami),
 - filmy ONZ o SDGs: <https://www.un.org/sustainabledevelopment>
2. TED Talks (z napisami PL/EN):
 - np. „Averting the climate crisis” lub „How we’ll survive the future”.
3. Animacje dla młodzieży – prosto tłumaczą złożone wyzwania:
 - np. „Agenda 2030 explained to teenagers”.

Pomocnicze materiały graficzne i interaktywne:

1. Karty pracy i plansze z celami SDG (gotowe lub do uzupełnienia):
 - np. „Które cele są dla Ciebie najważniejsze?”,
 - „Który cel dotyczy Twojej społeczności?”.
2. Karty do debaty (z argumentami „za” i „przeciw”)
 - do moderowanych dyskusji np. „Czy rozwój może być w pełni zrównoważony?”
3. Tablica multimedialna / rzutnik / Genially / Canva / Padlet
 - do wspólnego tworzenia infografik, map myśli, interaktywnych osi czasu.

Przebieg zajęć:

1. Działania organizacyjne
 - Sprawdzenie obecności
 - Krótkie przypomnienie tematów poprzednich zajęć (Agenda 21, Johannesburg 2002, raport Brundtland)
2. Wstęp – wprowadzenie w temat
 - Metody: Wykład interaktywny/ problemowy z wykorzystaniem prezentacji multimedialnej
 - Prezentowanie tematu lekcji: Nowa Agenda 2030 – geneza, cele, aktualność
 - Miniwykład: omówienie dokumentu „The Future We Want” (Rio+20) i jego przejścia do Agendy 2030
 - Zaprezentowanie 17 Celów Zrównoważonego Rozwoju (SDGs)
 - Krótki film lub animacja nt. Agendy 2030 (np. „The World’s Largest Lesson”)
3. Rozwinięcie – analiza i pogłębienie tematu
 - Metody: analiza źródeł, dyskusja grupowa, debata

Praca w grupach z fragmentami tekstów:

„Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development”

Opisy wybranych SDGs

Karty pracy: identyfikacja głównych założeń, wartości i potencjalnych trudności w realizacji celów

Dyskusja prowadzona wokół pytania:

„Czy cele Agendy 2030 są realistyczne?”

4. Ewaluacja

Metoda: praca projektowa

8. Zadanie: w grupach uczniowie tworzą plakaty lub cyfrowe infografiki prezentujące wybrany cel SDG – co oznacza, jak można go wdrożyć lokalnie, co go ogranicza; burza mózgów- stworzenie zbioru największych wyzwań stojących przed światem do 2030 roku.

Prezentacja wybranych projektów na forum klasy

5. Podsumowanie zajęć

Przypomnienie kluczowych idei Agendy 2030

Wskazanie znaczenia globalnej współpracy i zaangażowania obywatelskiego

6. Praca domowa:

Krótką refleksja pisemna (ok. 150 słów):

„Który z celów SDG uważasz za najtrudniejszy do osiągnięcia – i dlaczego?”

Załączniki:

5. Przykładowe materiały źródłowe
6. Prezentacja multimedialna

Przykładowe materiały źródłowe:

1. BIP Jelenia Góra. (n.d.). *Raporty o stanie gminy, rewitalizacji i konsultacjach społecznych*. <https://bip.jeleniagora.pl/artykuly/284/raport-o-stanie-gminy>
2. Fundacja Centrum Działań Profilaktycznych. (n.d.). *Ankieta diagnostyczna Jeleniej Góry*. <https://sprawyspoleczne.jeleniagora.pl/diagnozy-lokalnych-zagrozen-spoecznych-jeleniej-gory-zapraszamy-do-ankiety/>

3. OECD. (n.d.). *Measuring Distance to the SDG Targets* (raport porównawczy, np. Polska na tle świata). OECD Publishing.
4. Portal Urzędu Miasta Jelenia Góra. (n.d.). *Projekty miejskie jak OZE, Eco-Miasto, „Żyj, mieszkać, pracuj...”*. <https://www.eog.gov.pl/strony/zapoznaj-sie-z-funduszami/efekty/baza-wybranych-projektow/rozwoj-lokalny/zyj-mieszkaj-pracuj-w-jeleniej-gorze-projekt-miasta-jelenia-gora/>
5. United Nations. (2012). *The Future We Want* (Rio+20 Outcome Document).
6. United Nations. (2015). *Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development*.
7. United Nations. (2023). *The Sustainable Development Goals Report*.
8. United Nations Development Programme (UNDP). (n.d.). *Human Development Report* (wybrane fragmenty).
9. United Nations Environment Programme (UNEP). (2021). *Making Peace with Nature*.
10. UNESCO. (2017). *Education for Sustainable Development Goals: Learning Objectives*.
11. World Bank. (n.d.). *Poverty and Shared Prosperity Report* (wybrane fragmenty).

Opracowała Małgorzata Serafin

Scenariusz zajęć do przedmiotu **Zarządzanie zrównoważonym rozwojem miasta w kontekście idei smart city (II)** na kierunku studiów Filologia angielska

Rok 2 semestr 3

Scenariusz nr. 4

Czas zajęć: 1.5 h

Temat zajęć: Podstawy zrównoważonego rozwoju miasta; Aksjologia zrównoważonego rozwoju; Ład zintegrowany

Efekty uczenia się:

5. Student potrafi przedstawić teorię lokalizacji.
6. Student potrafi wyjaśnić podstawy zrównoważonego miasta.

Cele ogólne:

1. Wyjaśnienie podstaw zrównoważonego rozwoju miasta, jego celów, zasad oraz znaczenia dla planowania przestrzennego i zarządzania miejskiego.
2. Kształtowanie postaw obywatelskich i proekologicznych wobec wyzwań współczesnego świata.
3. Zrozumienie idei ładu zintegrowanego jako podstawy realizacji Celów Zrównoważonego Rozwoju i ocena jego znaczenia dla przyszłości społeczności lokalnych i globalnych.
4. Uświadomienie studentom, że aksjologia — czyli nauka o wartościach — odgrywa kluczową rolę w kształtowaniu współczesnych koncepcji rozwoju społecznego, w tym zrównoważonego rozwoju i Agendy 2030.
5. Przedstawienie teorii lokalizacji

Cele szczegółowe:

Student:

1. Definiuje pojęcie ładu zintegrowanego oraz rozróżnia jego trzy filary: społeczny, środowiskowy i gospodarczy.
2. Wyjaśnia znaczenie aksjologii w kontekście zrównoważonego rozwoju – rozpoznaje wartości leżące u podstaw działań globalnych (np. solidarność międzypokoleniowa, odpowiedzialność).
3. Ocenia zgodność wybranych przykładów polityk miejskich lub projektów Smart City z zasadami ładu zintegrowanego i wartościami etycznymi.
4. Projektuje propozycje działań (indywidualnych lub grupowych), które uwzględniają jednocześnie aspekt społeczny, środowiskowy i gospodarczy oraz opierają się na wartościach humanistycznych.

Metody i formy pracy:

1. Wykład interaktywny/ problemowy z wykorzystaniem prezentacji multimedialnej – wprowadzenie pojęć: ład zintegrowany, aksjologia, wartości zrównoważonego rozwoju. Rozważania na temat teorii lokalizacji jako narzędzia analizy przestrzennej rozwoju funkcji miejskich.

2. Analiza tekstów źródłowych
 - praca z fragmentami dokumentów ONZ (Agenda 2030, Nowa Agenda Miejska) i ich odniesienie do wartości i ładu.
3. Studium przypadku (case study)
 - analiza konkretnych działań miejskich (np. Singapur, Kopenhaga, Gdynia) przez pryzmat wartości i ładu zintegrowanego.
4. Debata lub dyskusja punktowana
 - wokół pytań;
 - „Czy zrównoważony ład może iść w parze z dynamicznym rozwojem gospodarczym?”
 - „Zrównoważony rozwój to luksus, na który gospodarki nie mogą sobie pozwolić”
 - „Ekologia kosztem gospodarki – czy to uczciwy wybór?”
 - Czy jesteś za silniejszym akcentem na ekologię, czy gospodarkę?
Studenci dzielą się na grupy i przygotowują argumenty „za” i „przeciw”.
5. Mapa mentalna/ burza mózgów
 - tworzenie sieci pojęć wokół wartości i filarów ładu.
6. Praca projektowa (np. w grupach 3–4-osobowych)
 - zaprojektowanie "zrównoważonego miasta" z opisem rozwiązań zgodnych z trzema filarami ładu i systemem wartości.
7. Drama / scenki symulacyjne
 - odgrywanie ról interesariuszy (np. urzędnik, ekolog, przedsiębiorca, mieszkaniec) dyskutujących o projekcie miejskim.

Formy pracy:

- Indywidualna – analiza tekstu, refleksja pisemna (np. „Które wartości są dla mnie najważniejsze w projektowaniu przyszłości?”).
- Zespołowa (2–4 osoby) – tworzenie projektu, analiza studium przypadku.
- Grupowa – debata, mapa pojęć, symulacja.

Pomoce dydaktyczne:

Teksty i materiały źródłowe:

1. Fragmenty dokumentów ONZ
 - Agenda 2030, Nowa Agenda Miejska, Deklaracja z Rio (Agenda 21), Raport Brundtland – dobrane fragmenty z pytaniami pomocniczymi (praca analityczna).

2. Karty pracy / scenariusze case study
 - opisy działań miast (np. Gdynia, Singapur, Amsterdam) wraz z pytaniami skłaniającymi do refleksji nad wartościami i ładami (społeczny, środowiskowy, gospodarczy).

Materiały audiowizualne:

4. Filmy edukacyjne / animacje
 - np. krótki film nt. 17 Celów Zrównoważonego Rozwoju, TED Talk o zrównoważonych miastach, materiały z UN Sustainable Development.
5. Prezentacja multimedialna
 - zawierająca mapy mentalne, wykresy, cytaty z dokumentów oraz grafiki pokazujące różne łady (np. środowiskowy – energia odnawialna, społeczny – równość, gospodarczy – uczciwy handel).

Pomoce aktywizujące:

6. Karty ról do dramy / symulacji
 - gotowe postacie i stanowiska interesariuszy (np. przedstawiciel NGO, urbanista, mieszkaniec), którzy biorą udział w debacie nt. planowania zrównoważonego osiedla.

Przebieg zajęć:

1. Działania organizacyjne
 - Sprawdzenie obecności
 - Krótkie przypomnienie materiału z poprzednich zajęć
2. Wprowadzenie do tematu

Metody: wykład interaktywny/ problemowy z wykorzystaniem prezentacji multimedialnej

Pomoce: prezentacja PowerPoint, pojęcia na kartach

 - Wprowadzenie pojęć: **zrównoważony rozwój, ład zintegrowany, aksjologia.**
 - Pokazanie grafiki przedstawiającej cztery łady: społeczny, gospodarczy, środowiskowy i przestrzenny.
 - Omówienie relacji między wartościami a planowaniem rozwoju miast.
3. Praca z materiałami źródłowymi

Metody: analiza dokumentów, praca w grupach

Pomoce: fragmenty Agendy 2030, karty pracy z pytaniami

- Uczniowie w parach analizują fragmenty Agendy 2030 i przyporządkowują wskazane cele do odpowiedniego ładu.
- Odpowiadają na pytania: Jakie wartości stoją za tym celem? Jakie łądy się tu łączą?

4. Studium przypadku: "Miasto a wartości"

Pomoce: opis działań zrównoważonych w wybranym mieście (np. Kopenhaga, Gdynia, Amsterdam)

- Praca w grupach: uczniowie analizują studium przypadku i odpowiadają na pytania:
 - Które łądy są realizowane?
 - Jakie wartości społeczne stoją za tymi działaniami?
 - Czy widać konflikt między ładem gospodarczym a środowiskowym?

5. Debata: "Czy rozwój zintegrowany to bardziej wartości czy kompromisy?"

Metody: debata z podziałem ról

Pomoce: karty ról (urbanista, aktywista, przedsiębiorca, mieszkaniec)

- Uczniowie odgrywają role i argumentują swoje stanowisko biorąc udział w debatach pt.:
- „Czy zrównoważony ład może iść w parze z dynamicznym rozwojem gospodarczym?”
- „Zrównoważony rozwój to luksus, na który gospodarki nie mogą sobie pozwolić”
- „Ekologia kosztem gospodarki – czy to uczciwy wybór?”
- Czy jesteś za silniejszym akcentem na ekologię, czy gospodarkę?

6. Ewaluacja i refleksja

Metoda: karta refleksji, wypowiedzi uczniów

Pomoce: karta refleksji (lub Mentimeter / tablica online)

- Studenci wypisują, który z ładu uważają za najtrudniejszy do pogodzenia z innymi i dlaczego.
- Dzielą się przemyśleniami: *Jaka wartość jest ich zdaniem kluczowa dla przyszłości miast?*

7. Podsumowanie zajęć

- Nauczyciel podkreśla rolę zintegrowanego podejścia i wartości w polityce miejskiej.
- Zadanie domowe: *Napisz krótką wypowiedź (ok. 150 słów) na temat: „Który z ładu powinien być dziś priorytetem i dlaczego?”*

Załączniki:

7. Przykładowe materiały źródłowe
8. Prezentacja multimedialna

Przykładowe materiały źródłowe:

1. Borys, T. (2011). Zrównoważony rozwój – jak rozpoznać ład zintegrowany. *Problemy Ekorozwoju – Problems of Sustainable Development*, 6(2), 75–81.
2. Borys, T. (2016), Aksjologiczne podstawy zrównoważonego i inteligentnego rozwoju. *Ekonomia i Środowisko*, 3(58), 18–29.
3. Organizacja Narodów Zjednoczonych (2015), *Agenda na Rzecz Zrównoważonego Rozwoju 2030*.
Dostęp online: <https://sdgs.un.org/2030agenda>
4. Organizacja Narodów Zjednoczonych (2016), *Nowa Agenda Miejska (New Urban Agenda)*.
Dostęp online: <https://habitat3.org/the-new-urban-agenda>
5. WCED – World Commission on Environment and Development (1987), *Nasza wspólna przyszłość (Raport Brundtland)*.
Dostęp online (wersja angielska):
<https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/5987our-common-future.pdf>
6. Organizacja Narodów Zjednoczonych (1992), *Deklaracja z Rio – Agenda 21*.
Dostęp online:
<https://sustainabledevelopment.un.org/outcomedocuments/agenda21>
7. Kołodziejczyk, D. (red.) (2021), *Zrównoważony rozwój w polityce miejskiej*. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe Scholar.
8. Poskrobko, B. (2010), *Zrównoważony rozwój – teoria i praktyka*. Białystok: Wydawnictwo Ekonomia i Środowisko.
9. Węclawowicz-Bilska, E. (2019), *Miasto w procesie zrównoważonego rozwoju*. Kraków: Politechnika Krakowska.

Opracowała Małgorzata Serafin

Scenariusz zajęć do przedmiotu **Zarządzanie zrównoważonym rozwojem miasta w kontekście idei smart city (II)** na kierunku studiów Filologia angielska

Rok 2 semestr 3

Scenariusz nr. 5

Czas zajęć: 1.5 h

Temat zajęć: Idea Smart City; definicje i obszary smart; wdrażanie koncepcji Smart City; pokonywanie barier w procesie wdrażania Smart City przykłady

Efekty uczenia się:

7. Student potrafi wyjaśnić koncepcję Smart City.
8. Student potrafi przedstawić proces wdrażania Smart City.
9. Student potrafi wykorzystywać rekomendacje do barier w zakresie wdrażania idei Smart City.

Cele ogólne:

1. Zapoznanie uczniów z ideą Smart City jako współczesnym kierunkiem rozwoju miast w kontekście zrównoważonego rozwoju.
2. Przedstawienie procesu wdrażania Smart City.
3. Rozwijanie świadomości społecznej i ekologicznej dotyczącej wyzwań i potrzeb współczesnych aglomeracji.
4. Rozwijanie kompetencji obywatelskich i krytycznego myślenia, poprzez ocenę przykładów miast wdrażających koncepcję Smart City.

Cele szczegółowe:

1. Student definiuje pojęcie Smart City oraz wskazuje jego główne obszary (m.in. Smart Economy, Smart Governance, Smart Mobility, Smart Living, Smart Environment, Smart People).
2. Student analizuje przykłady miast, które wdrażają koncepcję Smart City (np. Kopenhaga, Barcelona, Singapur, Wrocław) i identyfikuje dobre praktyki.

3. Student rozpoznaje i omawia bariery (społeczne, ekonomiczne, technologiczne, organizacyjne) utrudniające wdrażanie idei Smart City i proponuje możliwe rozwiązania.

Metody i formy pracy:

1. Wykład interaktywny/ problemowy z wykorzystaniem prezentacji multimedialnej – wprowadzenie do tematu, prezentacja definicji Smart City, obszarów funkcjonowania oraz genezy pojęcia.
2. Praca z materiałem audiowizualnym – oglądanie filmów edukacyjnych (np. materiały z miast smart) ilustrujących realne wdrożenia.
3. Analiza studium przypadku – szczegółowe omówienie przykładów wdrażania Smart City (np. Kopenhaga – Smart Mobility, Barcelona – partycypacja).
4. Dyskusja kierowana/ burza mózgów – „Jakie są największe bariery w wdrażaniu Smart City w Polsce?”
5. Debata (np. oksfordzka) – np. temat: *„Czy technologia rzeczywiście czyni miasto mądrzejszym?”*
6. Praca projektowa – uczniowie przygotowują diagnozę problemów lokalnego miasta.
7. Mapa myśli / infografika – opracowanie wizualne struktury Smart City i jej wyzwań.

Formy pracy:

- Praca indywidualna (np. notatka, refleksja, analiza fragmentu dokumentu)
- Praca w parach (analiza krótkich opisów barier lub rozwiązań)
- Praca w grupach (projekt (mapa myśli), studium przypadku, debata, dyskusja)
- Praca całą klasą (dyskusja kierowana, wykład, oglądanie materiału wideo)

Pomoce dydaktyczne:

1. Prezentacje multimedialne

- Slajdy z definicją i komponentami Smart City (Smart Mobility, Smart Governance, Smart People, itp.)
- Infografiki przedstawiające dane z wdrożeń (np. Barcelona, Kopenhaga, Singapur)

2. Filmy edukacyjne / materiały wideo

- Fragmenty TED Talk (np. "The City of the Future", "How Smart Cities Are Reshaping the World")
- Raporty wideo (np. z kanałów YouTube: BBC Future, World Economic Forum, Siemens Smart City)
- Krótkie filmy miast wdrażających technologie Smart (oficjalne kanały miast: Amsterdam Smart City, Smart Dubai)

3. Teksty źródłowe / analizy / raporty

- Fragmenty raportów: np. „Smart Cities – European Innovation Partnership”
- Artykuły prasowe o sukcesach lub problemach wdrożeń w wybranych miastach; case study: np. Barcelona Digital City, Smart Wrocław, Singapur – zarządzanie ruchem

4. Mapy, schematy, diagramy

- Schematy porównujące tradycyjne i „smart” rozwiązania miejskie
- Mapy infrastruktury smart (np. sieci czujników, systemów transportu)

5. Karty pracy / zestawy pytań

- Do analizy materiałów wideo i case studies z pytaniami problemowymi (np. „Jakie warunki muszą zaistnieć, aby miasto mogło być Smart?”)

6. Materiały projektowe

- Szablony do tworzenia infografik / osi czasu / map myśli (papierowe lub cyfrowe – np. Canva, Miro)
- Formularze do opisu wizji własnego Smart City

Przebieg zajęć:

1. Działania organizacyjne
 - Sprawdzenie obecności.
 - Przypomnienie poprzedniego tematu (jeśli dotyczył zrównoważonego rozwoju, nawiązanie do Agendy 2030).

2. Wprowadzenie do tematu

Wykład interaktywny/ problemowy z wykorzystaniem prezentacji multimedialnej

- Wprowadzenie do definicji Smart City – prezentacja (np. 6 obszarów smart: mobility, people, governance, economy, environment, living).
- Pokaz krótkiego filmu / fragmentu TED Talk o idei Smart City.

3. Praca z materiałami źródłowymi

Praca z tekstem / materiałem źródłowym

- Analiza wybranego przykładu wdrożenia Smart City (np. Kopenhaga – Smart Mobility, Singapur – zarządzanie przestrzenią)
- Student analizuje wdrażanie rozwiązań typu **Smart City w mieście Jelenia Góra**, korzystając z dostępnych materiałów źródłowych (takich jak raporty, artykuły branżowe, dane ze stron urzędu miasta i Biuletynu Informacji Publicznej). W ramach analizy student powinien:
 1. Zidentyfikować działania podejmowane w Jeleniej Górze, które wpisują się w założenia koncepcji Smart City.
 2. Wskazać, w których obszarach funkcjonowania miasta (np. mobilność, środowisko, e-usługi, partycypacja społeczna) wdrażane są rozwiązania inteligentne.
 3. Ocenić, czy istnieją obszary wymagające dalszego rozwoju w kontekście Smart City.
 4. Dokonać krytycznej oceny, czy Jelenia Góra znajduje się na drodze do stania się nowoczesnym „inteligentnym miastem”.

Burza mózgów: Jakie są największe bariery wdrażania Smart City?

- Praca na Padlecie / karcie pracy – technologia, partycypacja obywatelska, koszty, cyfrowe wykluczenie itp.

4. Studium przypadku: "Miasto a wartości"

Zadanie: „Stwórzcie swoją wizję Smart City 2040”

- Studenci tworzą wizję miasta przyszłości, które spełnia kryteria Smart City.
- Prezentacja pomysłów na forum klasy lub w formie infografiki / mini prezentacji.

7. Podsumowanie zajęć

- Krótkie omówienie wniosków z pracy grupowej.
- Refleksja osobista: „Czy każde miasto może być Smart?”
- Praca domowa (opcjonalnie): napisz krótką refleksję nt. barier lub zaproponuj innowacyjne rozwiązanie smart dla swojego miasta.

Załączniki:

9. Przykładowe materiały źródłowe

10. Prezentacja multimedialna

Przykładowe materiały źródłowe:

1. Agenda 2030 – Cel 11: Zrównoważone miasta i społeczności
<https://sdgs.un.org/goals>
2. Animacja edukacyjna (YouTube)
 - „What is a Smart City?” (np. kanały: TechZone, Simply Explained, Future Cities) np.: <https://www.youtube.com/watch?v=QOG0rPjOkGk>
3. ePUAP, cyfrowy dostęp do BIP, elektroniczne deklaracje śmieciowe
(bip.jeleniagora.pl)
4. Miasto inteligentne. Idea, koncepcja, wdrożenia – red. T. Markowski, A. Stawasz (rozdziały: „Koncepcje Smart City” oraz „Obszary inteligentnego miasta”)
5. Przykład wdrożenia z Polski:
np. „Wdrożenie inteligentnych systemów transportowych we Wrocławiu / Lublinie / Rzeszowie”, źródło: portale miejskie, raporty GUS, lokalne BIP
6. Raport "Smart Cities – Ranking Europe 2020" (lub 2023) – European Commission / IESE Cities in Motion Index (<https://citiesinmotion.iese.edu>)
7. Reportaż lub prezentacja miejskiego rozwiązania, np. filmik o Smart Lighting w Kopenhadze lub zarządzaniu ruchem w Singapurze
8. Tablice informacji pasażerskiej, elektroniczne rozkłady jazdy MKK, aplikacja do zakupu biletów (mzk.jgora.pl)
9. TED Talk: “How smart cities are saving the world” – Jonathan Reichenal
https://www.ted.com/talks/jonathan_reichenal_how_smart_cities_are_saving_the_world

Opracowała Małgorzata Serafin

Scenariusz zajęć do przedmiotu **Zarządzanie zrównoważonym rozwojem miasta w kontekście idei smart city (II)** na kierunku studiów Filologia angielska
Rok 2 semestr 3

Scenariusz nr. 6

Czas zajęć: 1.5 h

Temat zajęć: Zarządzanie smart wspólnotą – wybrane aspekty; Zarządzanie przez rezultaty; Budżet zadaniowy, kontrola zarządcza Partycypacja społeczna; e-administracja; Systemy informatyczne w JST

Efekty uczenia się:

10. Student potrafi scharakteryzować zarządzenie przez rezultaty.
11. Student potrafi wyjaśnić na czym polega partycypacja społeczna.
12. Student potrafi przedstawić założenia e-administracji.
13. Student potrafi wdrażać elementy budżetu zadaniowego.
14. Student potrafi dobierać praktyczne rozwiązania do celów kontroli zarządczej.
15. Student potrafi stosować etapy wdrażania partycypacji społecznej w formie budżetu obywatelskiego.
16. Student potrafi identyfikować obszary w zakresie wdrażania systemu informatycznego wspierającego zarządzanie jednostką samorządu terytorialnego.

Cele ogólne:

1. Zrozumienie koncepcji „smart wspólnoty” jako nowoczesnego modelu zarządzania jednostkami samorządu terytorialnego (JST) opartego na technologii, partycypacji i efektywności.
2. Poznanie zasad zarządzania przez rezultaty i znaczenia budżetu zadaniowego oraz kontroli zarządczej w skutecznym funkcjonowaniu JST.
3. Kształtowanie świadomości roli obywatela w procesach decyzyjnych JST poprzez partycypację społeczną i narzędzia e-administracji.
4. Zrozumienie roli budżetu zadaniowego w zarządzaniu jednostkami samorządu terytorialnego (JST) i jego wpływu na efektywność działań administracyjnych.

Cele szczegółowe: Student

1. Definiuje pojęcia: smart wspólnota, zarządzanie przez rezultaty, budżet zadaniowy, kontrola zarządcza, partycypacja społeczna, e-administracja, systemy IT w JST.
2. Rozróżnia klasyczne i nowoczesne modele zarządzania JST oraz identyfikuje ich kluczowe elementy.
3. Wyjaśnia znaczenie budżetu zadaniowego i kontroli zarządczej jako narzędzi efektywnego gospodarowania środkami publicznymi oraz potrafi wdrażać elementy budżetu zadaniowego.
4. Potrafi dobierać praktyczne rozwiązania do celów kontroli zarządczej.
5. Potrafi stosować etapy wdrażania partycypacji społecznej w formie budżetu obywatelskiego.
6. Analizuje przykłady zastosowania e-administracji i systemów IT (np. platforma ePUAP, Systemy ERP, platformy budżetu obywatelskiego) wspierające zarządzanie JST.
7. Wskazuje korzyści i wyzwania związane z cyfryzacją administracji lokalnej oraz stosowaniem systemów informatycznych.

Metody i formy pracy:

1. Wykład interaktywny/ problemowy z wykorzystaniem prezentacji multimedialnej
 - wprowadzenie do pojęć: smart wspólnota, budżet zadaniowy, kontrola zarządcza, e-administracja, partycypacja społeczna.
2. Analiza materiałów źródłowych / dokumentów publicznych
 - praca z dokumentami JST (np. raporty budżetowe, fragmenty strategii rozwoju, przykłady budżetów obywatelskich, Biuletyn Informacji Publicznej).
3. Studium przypadku (case study)
 - analiza konkretnych przykładów z polskich lub zagranicznych miast stosujących zarządzanie przez rezultaty lub narzędzia e-administracji, np. Jelenia Góra
4. Debata / dyskusja w grupach
 - przykładowe pytania:
 - „Czy cyfryzacja poprawia przejrzystość zarządzania publicznego?”
 - „Czy partycypacja społeczna zwiększa skuteczność samorządu?”
 - „Czy budżet zadaniowy ogranicza swobodę działań JST?”

5. Praca projektowa (w grupach 3–4-osobowych)
 - zaprojektowanie uproszczonego systemu zarządzania smart osiedlem lub gminą z uwzględnieniem budżetu zadaniowego, e-usług, kontroli zarządczej i udziału obywateli.
6. Symulacja / odgrywanie ról
 - studenci wcielają się w role: burmistrza, mieszkańców, urzędników, przedstawicieli NGO, dyskutując nad planem wdrożenia e-usługi lub systemu monitoringu rezultatów w JST.
7. Praca w grupach- projektowanie procesu budżetu obywatelskiego dla konkretnej gminy, w pobliżu której mieszkają (np. Jeżów Sudecki). Grupy projektują wdrożenie budżetu obywatelskiego: opracowują harmonogram, określają zasady, proponują kanały komunikacji z mieszkańcami.

Formy pracy:

- Indywidualna
 - analiza dokumentu publicznego, refleksja pisemna (np. „Jaką rolę powinien odgrywać mieszkaniec w zarządzaniu lokalnym?”)
- Zespołowa (2–4 osoby)
 - projektowanie rozwiązań dla JST, analiza przypadków.
- Grupowa / klasowa
 - debata, burza mózgów, symulacje, tworzenie mapy koncepcji.

Pomoce dydaktyczne:

1. Fragmenty dokumentów publicznych JST
 - np. budżety zadaniowe, strategie rozwoju, plany wdrażania systemów IT, raporty z konsultacji społecznych.
 - (źródła: BIP wybranych miast/gmin, np. Warszawy, Lublina, Gdańska)
2. Wyciągi z aktów prawnych i regulacji
 - Ustawa o finansach publicznych (fragment dot. budżetu zadaniowego), Ustawa o samorządzie gminnym (udział obywateli), przepisy dot. kontroli zarządczej i dostępności cyfrowej.
3. Karty pracy i analizy przypadków (case study)
 - opisy wdrożeń smart rozwiązań w miastach (np. Gdańsk – partycypacja; Kętrzyn –

e-administracja; Wrocław – budżet zadaniowy), z pytaniami skłaniającymi do refleksji i oceny.

4. Filmy edukacyjne / prezentacje multimedialne
 - np. animacje nt. budżetu obywatelskiego, wdrożeń e-usług w administracji, systemów zarządzania miastem (dostępne na YouTube, gov.pl, lub stronach JST).
6. Karty ról do symulacji
 - gotowe sylwetki (np. urzędnik ds. IT, radny, lider NGO, mieszkaniec), z opisem priorytetów i interesów danej osoby.
7. Szablony do pracy projektowej
 - np. matryca planowania wdrożenia e-usługi lub uproszczony budżet zadaniowy (cele → działania → rezultaty → wskaźniki).

Przebieg zajęć:

3. Działania organizacyjne
 - Sprawdzenie obecności
 - Krótkie przypomnienie powiązanych tematów (np. zrównoważonego rozwoju i zarządzania w JST)
4. Wprowadzenie do tematu
 - Wykład interaktywny/ problemowy z wykorzystaniem prezentacji multimedialnej, wyjaśnienie pojęcia „smart wspólnoty” i „zarządzania przez rezultaty”
 - Odpowiedź na pytanie: czym jest budżet zadaniowy i jakie ma zalety?
 - Wprowadzenie do pojęć: kontrola zarządcza, partycypacja społeczna, e-administracja, systemy IT

3. Praca z materiałami źródłowymi

Zadania uczniów:

- Odczytaj wybrane fragmenty i określ:
 - a) Jaki cel ma dane działanie?
 - b) Jakie mierniki rezultatów zastosowano?
 - c) Które narzędzia IT lub formy partycypacji wykorzystano?
- Uczniowie prezentują wyniki w klasie.

4. Symulacja decyzyjna: „Budżetujemy dla wspólnoty”

Metoda: scenki symulacyjne / odgrywanie ról

Pomoce: karty ról (urzędnik, radny, mieszkaniec, aktywista NGO), formularz uproszczonego budżetu

Zadanie:

- Grupy 4-osobowe planują wydanie 500 tys. zł z budżetu JST na zadanie „Rozwój cyfrowy i społeczny osiedla”
- Muszą pogodzić różne potrzeby (edukacja, infrastruktura, dostępność cyfrowa, partycypacja)
- Efekt: zaprezentowanie „projektu budżetu” i uzasadnienia

5. Podsumowanie zajęć

Metoda: rozmowa kierowana, burza mózgów, odpowiedź studentów na pytania:

- Co było najtrudniejsze w pogodzeniu różnych potrzeb?
- Jakie narzędzia cyfrowe mogą wspierać zarządzanie wspólnotą?
- Czy partycypacja rzeczywiście poprawia jakość zarządzania?
- Jakie elementy uznaliście za kluczowe w projektowaniu skutecznego budżetu obywatelskiego w Waszej gminie?

Załączniki:

11. Przykładowe materiały źródłowe

12. Prezentacja multimedialna

Przykładowe materiały źródłowe:

1. Fundacja Batorego. (n.d.). *Budżet obywatelski w miastach polskich – przegląd praktyk*. [Raport].
2. Ministerstwo Cyfryzacji. (n.d.). *Infografiki nt. ePUAP, mObywatel, e-usług JST*.
3. Ministerstwo Cyfryzacji. (n.d.). *Koncepcja rozwoju e-administracji w Polsce do 2030 roku: fragmenty nt. usług cyfrowych i interoperacyjności JST*.
4. Ministerstwo Finansów. (2021). *Zarządzanie przez rezultaty w administracji publicznej*. <https://www.gov.pl/web/finanse>
5. Ministerstwo Finansów. (n.d.). *Film edukacyjny: Czym jest budżet zadaniowy?* [YouTube].

6. Najwyższa Izba Kontroli (NIK). (2022). *Kontrola zarządcza w jednostkach samorządu terytorialnego*.
7. Portal Dane Publiczne. (n.d.). *Przykładowe otwarte dane JST (np. budżet, inwestycje, konsultacje)*. dane.gov.pl
8. Raport Smart City Gdynia. (2023). *Rozdziały o partycypacji, cyfryzacji, zintegrowanym zarządzaniu*.
9. Strona projektu e-Mapa. (n.d.). *Wykorzystanie GIS i danych przestrzennych w zarządzaniu JST*. geoportal.gov.pl
10. TED Talk. (n.d.). *Smart Cities for All – rola technologii w zarządzaniu lokalnym*.
11. Ustawa o finansach publicznych (Dz.U. 2009 nr 157 poz. 1240 z późn. zm.), art. 2 i 13–17 (dot. budżetu zadaniowego, celów i mierników).

Opracowała Małgorzata Serafin

Scenariusz zajęć do przedmiotu **Zarządzanie zrównoważonym rozwojem miasta w kontekście idei smart city (II)** na kierunku studiów Filologia angielska

Rok 2 semestr 3

Scenariusz nr. 7

Czas zajęć: 1.5 h

Temat zajęć: Mieszkańcy gminy - jako czynnik zrównoważonego rozwoju Smart City ; Kapitał ludzki; Kapitał społeczny; Kapitał kreatywny; Innowacje społeczne; Koncepcja łańcucha wartości dodanej w sektorze edukacji

Efekty uczenia się:

1. Student potrafi wyjaśnić pojęcia kapitał ludzki, kapitał społeczny i kapitał kreatywny.
2. Student potrafi wyjaśnić na czym polega łańcuch wartości dodanej w sektorze edukacji.
3. Student potrafi stosować etapy wdrażania innowacji społecznych.
4. Student potrafi stosować model koncepcji łańcucha wartości dodanej w sektorze edukacji.

Cele ogólne:

1. Zrozumienie roli mieszkańców jako aktywnych uczestników i współtwórców zrównoważonego rozwoju miast i gmin typu Smart City.
2. Kształtowanie postaw innowacyjnych i prospołecznych w kontekście wyzwań miejskich.
3. Zapoznanie z koncepcją łańcucha wartości dodanej w sektorze edukacji jako narzędzia rozwoju lokalnego i kapitału ludzkiego.

Cele szczegółowe:

Student:

1. Definiuje i rozróżnia pojęcia: kapitał ludzki, kapitał społeczny, kapitał kreatywny.
2. Wyjaśnia rolę mieszkańców jako czynnika napędzającego rozwój Smart City i wskazuje, jak ich zaangażowanie wpływa na jakość życia i zarządzanie miastem.
3. Jest w stanie podać przykłady innowacji społecznych i ocenia ich znaczenie dla zrównoważonego rozwoju lokalnego.
4. Stosuje etapy wdrażania innowacji społecznych.
5. Stosuje łańcuch wartości dodanej w edukacji – wskazuje elementy procesu, które wpływają na rozwój kompetencji i potencjału społecznego.
6. Ocenia przykłady działań lokalnych (np. projekty obywatelskie, edukacyjne, kulturalne) przez pryzmat wykorzystania kapitałów społecznych i kreatywnych.
7. Projektuje działania na rzecz rozwoju kapitału ludzkiego i kreatywności w gminie (np. propozycje inicjatyw edukacyjnych, kulturalnych lub obywatelskich).

Metody i formy pracy:

1. Wykład interaktywny/ problemowy z wykorzystaniem prezentacji multimedialnej
– wprowadzenie kluczowych pojęć: kapitały społeczne, innowacje społeczne, łańcuch wartości dodanej w edukacji, Smart City.
2. Analiza przypadków (case study)
– przykłady inicjatyw obywatelskich, projektów edukacyjnych i miejskich wspierających rozwój kapitałów społecznych i ludzkich w mieście Jelenia Góra.
3. Debata lub dyskusja punktowana
– na temat: „Czy mieszkańcy powinni współdecydować o kierunkach rozwoju lokalnego?”
4. Burza mózgów / mapa myśli
– wokół pytania: „Jakie cechy mieszkańców tworzą wartość dla gminy?” lub „Jak rozwijać innowacje społeczne?”
5. Praca projektowa (w grupach)
– zaprojektowanie inicjatywy lokalnej wzmacniającej kapitał ludzki lub społeczny w gminie (np. centrum kompetencji, sieć mentorów, kluby kreatywności).

Formy pracy:

- Indywidualna
– refleksja pisemna
- Zespołowa (2-4 osoby)
– praca nad projektem rozwoju kapitału kreatywnego, analizowanie case studies, opracowanie koncepcji kampanii społecznej.
- Grupowa
– debata, burza mózgów, wspólne tworzenie mapy pojęć lub modelu łańcucha wartości dodanej w edukacji.

Pomoce dydaktyczne:

1. Fragmenty raportów i strategii:
 - o „Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju” (fragmenty dot. kapitału społecznego i edukacji)
 - o „Polskie Smart Cities 2023” – raport Obserwatorium Polityki Miejskiej IRMiR
 - o „Kapitał społeczny i rozwój” – fragmenty publikacji prof. Jerzego Hausnera
 - o „Edukacja dla innowacyjności” – raporty UNESCO lub OECD
2. Case studies / opisy projektów społecznych i edukacyjnych:
 - o Akademia Młodego Obywatela (Gdynia)
 - o Przykłady lokalnych inicjatyw Smart City i społecznych w Jeleniej Górze

- Budżet obywatelski jako narzędzie rozwoju kapitału społecznego (np. Dąbrowa Górnicza)
 - Przykłady lokalnych inicjatyw Smart (np. "Koduj z klasą", "Laboratoria Przyszłości")
3. Prezentacja multimedialna:
- Slajdy z pojęciami: kapitał ludzki/społeczny/kreatywny, innowacje społeczne, Smart City
 - Schemat „łańcucha wartości dodanej” w edukacji (np. wiedza → kompetencje → zaangażowanie obywatelskie → innowacja)
6. Karty pracy:
- Zadania polegające na przyporządkowaniu działań lokalnych do poszczególnych rodzajów kapitałów
 - Analiza wpływu konkretnej inicjatywy edukacyjnej na kapitał społeczny lub kreatywny

Przebieg zajęć:

1. Wprowadzenie

- Powitanie, przedstawienie tematu i celów zajęć.
- Krótkie pytania otwierające:
„Co według Was znaczy być wartościowym mieszkańcem gminy?”
„Czy rozwój miasta zależy od ludzi?”

2. Interaktywny miniwykład

- Omówienie pojęć: kapitał ludzki, społeczny, kreatywny; innowacje społeczne; Smart City; łańcuch wartości dodanej w edukacji.
- Pokaz slajdów z definicjami i przykładami.
- Ilustracja „łańcucha wartości dodanej w edukacji” – dyskusja, co tworzy wartość w edukacji lokalnej.
- Przykłady lokalnych inicjatyw Smart City w Jeleniej Górze

3. Analiza (case study)

- Studenci pracują w małych grupach z wybranym opisem projektu (np. Akademia Młodego Obywatela, budżet obywatelski, Laboratoria Przyszłości).

- Zadanie: określić, które kapitały są rozwijane i jak projekt wpływa na lokalną społeczność.
- Prezentacja wyników przez przedstawicieli grup (krótkie podsumowania ustne).

4. Debata punktowana/ dyskusja

- Temat: *„Czy mieszkańcy powinni współdecydować o kierunkach rozwoju lokalnego?”*
- Podział na zespoły „za” i „przeciw”; stworzenie grupy sędziów, którzy przydzielają punkty za argumenty.
- Omówienie głównych tez i refleksja: co motywuje mieszkańców do działania?

5. Burza mózgów i mapa myśli

- Pytanie przewodnie: *„Jakie cechy i działania mieszkańców tworzą wartość dla gminy?”*
- Tworzenie wspólnej mapy na tablicy lub online (np. Mentimeter / Padlet).
- Kategoryzowanie cech: edukacja, kreatywność, odpowiedzialność społeczna, współpraca itp.

6. Praca projektowa

- Studenci (w zespołach 3–4-osobowych) opracowują pomysł inicjatywy lokalnej:
 - Cel: rozwój kapitału ludzkiego / społecznego / kreatywnego.
 - Forma: np. warsztaty, kampania, klub, aplikacja, sieć wsparcia.
- Wypełnienie karty projektowej: cel, grupa odbiorców, działania, oczekiwany efekt.
- Prezentacja pomysłów na forum (krótkie wystąpienia, możliwość głosowania klasowego).

7. Podsumowanie i refleksja

- Krótkie pytania na zakończenie:
 - Czego dowiedziałeś się o roli mieszkańców?
 - Co najbardziej Cię zainspirowało?
 - Jaką inicjatywę chciałbyś/chciałabyś wdrożyć w swojej gminie?
 - Jak oceniasz przykłady lokalnych inicjatyw Smart City w Jeleniej Górze?
- Zachęta do śledzenia i udziału w lokalnych działaniach obywatelskich i edukacyjnych.

Załączniki:

13. Przykładowe materiały źródłowe

14. Prezentacja multimedialna

Przykładowe materiały źródłowe:

1. Centrum Edukacji Obywatelskiej. (2013). *Koduj z klasą*. Fundacja Centrum Edukacji Obywatelskiej.
2. Fundacja Batorego. (2020). *Budżet obywatelski w miastach polskich – przegląd praktyk*.
3. Gdynia. (ok. 2021). *Akademia Młodego Obywatela*. Urząd Miasta Gdynia, Wydział Edukacji.
4. Hausner, J. (2007). *Kapitał społeczny i rozwój*. Scholar.
5. Instytut Rozwoju Miast i Regionów. (2023). *Polskie Smart Cities 2023: Raport Obserwatorium Polityki Miejskiej*. <https://obserwatorium.miasta.pl>
6. Katowice. (2018). *Miasto Idei*. Urząd Miasta Katowice & ASP Katowice.
7. Ministerstwo Edukacji i Nauki. (2021). *Laboratoria Przyszłości*. GovTech Polska.
8. Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej. (2017). *Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do 2020 (z perspektywą do 2030)*. <https://www.gov.pl/web/polski-lad/strategia-na-rzecz-odpowiedzialnego-rozwoju>
9. OECD. (2018). *The future of education and skills: Education 2030*. <https://www.oecd.org/education/2030-project/>
10. UNESCO. (2021). *Futures of education: Reimagining our futures together*. <https://en.unesco.org/futuresofeducation>
11. Ziółkowska-Weiss, A., & Olejnik, M. (Eds.). (2015). *Innowacje społeczne w praktyce. Przykłady i dobre praktyki z Polski*. Centrum Rozwoju Zasobów Ludzkich.

Opracowała Małgorzata Serafin

Scenariusz zajęć do przedmiotu **Zarządzanie zrównoważonym rozwojem miasta w kontekście idei smart city (II)** na kierunku studiów Filologia angielska

Rok 2 semestr 3

Scenariusz nr. 8

Czas zajęć: 1.5 h

Temat zajęć: Budowanie partnerstw z wykorzystaniem teorii interesariuszy.

Efekty uczenia się:

1. Student potrafi opisać zasady budowania partnerstw w oparciu o teorię interesariuszy.
2. Student potrafi budować partnerstwa w oparciu o teorię interesariuszy pod kątem wdrażania idei Smart City.

Cele ogólne:

1. Zrozumienie istoty teorii interesariuszy w zarządzaniu publicznym i rozwoju lokalnym.
2. Rozwijanie kompetencji analizy i identyfikacji kluczowych interesariuszy w projektach miejskich.
3. Kształtowanie umiejętności budowania partnerstw w oparciu o teorię interesariuszy na potrzeby wdrażania idei Smart City.

Cele szczegółowe:

Student potrafi:

1. Wyjaśnić, co oznacza interesariusz i opisać kluczowe zasady teorii interesariuszy.
2. Określić podstawowe grupy interesariuszy w rozwoju miast typu Smart City (np. mieszkańcy, organizacje pozarządowe, firmy, urzędy, uniwersytety).
3. Analizować dążenia i możliwe sprzeczności między różnymi interesariuszami.
4. Przedstawić przykłady udanych partnerstw lokalnych (np. współpraca JST z mieszkańcami lub firmami) przy realizacji projektów Smart.
5. Zaprojektować model partnerstwa do wybranego działania Smart City (np. mobilność, ekologia, edukacja cyfrowa) z uwzględnieniem ról interesariuszy.

Metody i formy pracy:

1. Wykład interaktywny z wykorzystaniem prezentacji multimedialnej
 - wprowadzenie do teorii interesariuszy, podstawowa terminologia, przykłady zastosowań w praktyce miejskiej i Smart City.
2. Analiza przypadków (case study)
 - analiza rzeczywistych projektów Smart City realizowanych we współpracy z interesariuszami (np. budżet obywatelski, współpraca z firmami technologicznymi).
3. Mapa interesariuszy (mapping stakeholders)
 - studenci identyfikują interesariuszy dla wybranego projektu miejskiego i tworzą mapę wpływów oraz zależności.
4. Burza mózgów
 - pomysły na działania w zakresie Smart City, które wymagają szerokiego partnerstwa (np. system rowerów miejskich, cyfrowa szkoła, zielona infrastruktura).
5. Praca projektowa/ symulacja partnerskiego spotkania
 - studenci wcielają się w role interesariuszy i przygotowują plan wspólnego przedsięwzięcia (np. konsultacje społeczne w sprawie zagospodarowania przestrzeni publicznej).

Formy pracy:

- Indywidualna:
 - analiza tekstu źródłowego (raport, artykuł), refleksja pisemna o roli wybranego interesariusza.
- Zespołowa (2–4 osoby):
 - przygotowanie mapy interesariuszy, wspólna analiza przypadku, opracowanie mini-projektu partnerstwa.
- Grupowa / klasowa:
 - burza mózgów, symulacja dialogu z interesariuszami, prezentacja koncepcji partnerstwa.

Pomoce dydaktyczne:

- Ćwiczenia do identyfikacji interesariuszy dla konkretnego projektu (np. budowa parku, wdrożenie aplikacji miejskiej).
- Macierz interesariuszy (pozycjonowanie wg wpływu i zainteresowania).
- Zadania analityczne: „Kto zyska, kto może stracić? – analiza interesów w projekcie Smart City”.
- Partnerstwo publiczno-prywatne (np. miejskie autobusy elektryczne we współpracy z firmą technologiczną).
- Inicjatywy partycypacyjne (np. budżet obywatelski, miejskie laboratoria innowacji społecznych).
- Przykłady partnerstw edukacyjno-technologicznych (np. „Laboratoria Przyszłości”, Hackathony miejskie).

Przebieg zajęć:

1. Wprowadzenie

Forma: mini wykład interaktywny z prezentacją multimedialną

Cele: zapoznanie z teorią interesariuszy i jej znaczeniem w zarządzaniu miastem

- Wyjaśnienie kluczowych pojęć: interesariusz, teoria interesariuszy (Freeman), partnerstwo.
- Krótkie omówienie przykładów partnerstw w Smart City.
- Pytanie do studentów: „Kogo możemy nazwać interesariuszem miasta?” – burza pomysłów (można wykorzystać Mentimeter lub tablicę).

2. Faza analityczna

Forma: praca zespołowa + analiza case study

Cel: identyfikacja interesariuszy i ich roli w konkretnym projekcie

- Studenci w zespołach otrzymują opisy projektów (np. wdrożenie aplikacji miejskiej, modernizacja przystanków, rewitalizacja przestrzeni). Ich zadanie to zidentyfikowanie interesariuszy projektu i podzielenie ich na wewnętrznych/zewnętrznych, publicznych/prywatnych. Studenci wypełniają macierz interesariuszy: wpływ vs zainteresowanie.

4. Projektowanie partnerstw

Forma: zespołowa praca projektowa

Zadanie: zaprojektuj partnerstwo lokalne dla wybranego wyzwania Smart City (np. transport, edukacja, środowisko).

- Studenci tworzą:
 - cel projektu
 - listę interesariuszy
 - propozycję współpracy i podziału ról
 - możliwe konflikty interesów i sposoby ich rozwiązania
- Efekt: plakat/mapa koncepcji lub prezentacja.

5. Podsumowanie i refleksja

Forma: indywidualna refleksja pisemna lub ustna + komentarz nauczyciela

Pytania pomocnicze:

- Jakie korzyści przynosi zastosowanie teorii interesariuszy?

Załączniki:

15. Przykładowe materiały źródłowe

16. Prezentacja multimedialna

Przykładowe materiały źródłowe:

1. Fundacja Batorego. (2018). *Partnerstwa lokalne. Przewodnik po budowaniu współpracy międzysektorowej*. Fundacja im. Stefana Batorego.
2. Freeman, R. E. (1984). *Strategic management: A stakeholder approach*. Pitman.
3. IRMiR – Obserwatorium Polityki Miejskiej. (2023). *Polskie Smart Cities. Praktyki i wyzwania*. Instytut Rozwoju Miast i Regionów.
4. Krukowska, R., & Przygodzki, Z. (2021). Partycypacja społeczna i interesariusze w zarządzaniu miejskim – ujęcie strategiczne. *Studia KPZK, CXC VII*(197), 64–78. <https://doi.org/10.36280/SKZ.2021.2.5>
5. Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej. (2022). *Koncepcja rozwoju Smart City w Polsce*. <https://www.gov.pl/web/fundusze-regiony/koncepcja-rozwoju-smart-city>
6. OECD. (2020). *The strategic use of stakeholder engagement to improve public governance: Strengthening the Open Government ecosystem*. OECD Publishing. <https://doi.org/10.1787/339306da-en>

7. Smart Cities Council (USA). (n.d.). *Smart Cities Readiness Guide*.
<https://smartcitiescouncil.com/readiness-guide>
8. UN-Habitat. (2020). *People-centered smart cities: Harnessing technology to achieve inclusive, sustainable and prosperous cities for all*. United Nations Human Settlements Programme. <https://unhabitat.org>

Opracowała Małgorzata Serafin

Scenariusz zajęć do przedmiotu **Zarządzanie zrównoważonym rozwojem miasta w kontekście idei smart city (II)** na kierunku studiów Filologia angielska

Rok 2 semestr 3

Scenariusz nr. 9

Czas zajęć: 1.5 h

Temat zajęć: Edukacja dla zrównoważonego rozwoju; Edukacja dla bezpieczeństwa i kształtowanie kultury bezpieczeństwa; Edukacja dla demokracji; Edukacja ekologiczna i kształtowanie świadomości i kultury ekologicznej; Dziedzictwo kulturowe i jego ochrona dla zrównoważonego rozwoju; Kształtowanie kompetencji społeczeństwa przyszłości w perspektywie rozwoju przemysłu 4.0 i społeczeństwa 4.0

Efekty uczenia się:

1. Student potrafi wymienić na czym polega edukacja dla zrównoważonego rozwoju.

Cele ogólne:

1. Zrozumienie roli edukacji jako kluczowego czynnika zrównoważonego rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego.
2. Zrozumienie konieczności kształtowania świadomości i postaw obywatelskich, proekologicznych oraz odpowiedzialnych społecznie.
3. Wyjaśnienie pojęć przemysłu 4.0 oraz społeczeństwa 4.0
4. Wzmacnianie kultury bezpieczeństwa, demokracji i ochrony dziedzictwa w edukacji formalnej i pozaformalnej.

Cele szczegółowe:

Student:

1. Rozumie pojęcie edukacji dla zrównoważonego rozwoju i rozpoznaje jej główne obszary (środowiskowy, społeczny, gospodarczy, kulturowy).
2. Rozróżnia i potrafi scharakteryzować różne typy edukacji: ekologiczna, dla demokracji, dla bezpieczeństwa, kulturowa – i ich wpływ na rozwój społeczny.
3. Rozumie znaczenie ochrony dziedzictwa kulturowego jako elementu tożsamości lokalnej i globalnej oraz jako zasobu zrównoważonego rozwoju.
4. Analizuje zagrożenia współczesnego świata (np. zmiany klimatyczne, dezinformacja, wykluczenie cyfrowe, kryzysy migracyjne) i wskazuje rolę edukacji w ich przeciwdziałaniu.
5. Projektuje działania edukacyjne (np. kampanie, warsztaty), które wspierają rozwój świadomości ekologicznej, obywatelskiej lub kulturowej.
6. Potrafi wymienić dobre praktyki edukacji dla zrównoważonego rozwoju w Polsce i na świecie (np. Zielona Flaga, Szkoła Demokracji, Młodzi Głosują, Erasmus+, EkoSzkoła, itd.).

Metody i formy pracy:

1. Wykład interaktywny z wykorzystaniem prezentacji multimedialnej
– wyjaśnienie pojęć: edukacja dla zrównoważonego rozwoju, bezpieczeństwo, demokracja, ekologia, dziedzictwo kulturowe, kompetencje 4.0.
2. Analiza materiałów źródłowych/ analiza tekstu
– np. fragmenty raportów UNESCO, OECD, „Polityki ekologicznej państwa”, strategii edukacyjnych, konstytucji RP (dot. demokracji i ochrony dziedzictwa).
3. Metoda projektu edukacyjnego
– opracowanie inicjatywy edukacyjnej promującej ekologię, kulturę bezpieczeństwa, wartości demokratyczne lub ochronę dziedzictwa.
4. Burza mózgów i mapa myśli
– np. „Kompetencje przyszłości – czego naprawdę potrzebujemy?”, „Jak szkoła może rozwijać kulturę bezpieczeństwa?”
5. Metoda gier i symulacji społecznych
– np. symulacja budżetu obywatelskiego, gra decyzyjna nt. zarządzania zasobami środowiskowymi, bezpieczeństwem, itp.

6. Design thinking/ metody kreatywne
– projektowanie rozwiązań dla problemów lokalnych związanych z bezpieczeństwem, ekologią lub partycypacją obywatelską.

Formy pracy:

- Indywidualna:
Refleksja pisemna, analiza dokumentu, tworzenie krótkiej wypowiedzi / eseju.
- Zespołowa (2–4 osoby):
Praca projektowa, wspólna analiza przypadków, tworzenie prezentacji lub kampanii edukacyjnej.
- Grupowa/ klasowa:
Dyskusja moderowana, tworzenie wspólnych narzędzi (plakatów, map pojęciowych, schematów kompetencji).

Pomoce dydaktyczne:

1. Fragmenty strategii i raportów (do analizy i pracy z tekstem):
 - „Agenda 2030 na rzecz zrównoważonego rozwoju” (ONZ)
 - „Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju” (fragmenty dotyczące edukacji, dziedzictwa kulturowego, środowiska)
 - „Polityka ekologiczna państwa do 2030”
 - Raport UNESCO: „Reimagining our futures together: A new social contract for education”
 - Raport OECD: „Future of Education and Skills 2030”
 - Dokumenty MEN/MKiDN nt. edukacji ekologicznej i dziedzictwa narodowego
2. Karty pracy i arkusze refleksji:
 - Z pytaniami do analizy materiałów źródłowych
 - Do oceny kompetencji kluczowych i postaw ucznia (np. w zakresie bezpieczeństwa, ekologii, odpowiedzialności społecznej)
 - Z zadaniami typu „dopasuj”, „zaplanuj działania”, „zaprojektuj kampanię”
3. Opisy case studies / dobrych praktyk:

- Inicjatywy szkolne i samorządowe z zakresu edukacji ekologicznej, obywatelskiej, kulturowej
 - Przykłady projektów edukacyjnych na rzecz demokracji lub bezpieczeństwa (np. „Szkoła Demokracji”, „Młodzi głosują”, „Zielona szkoła”)
 - Działania szkół związane z przemysłem 4.0 (robotyka, sztuczna inteligencja, programowanie)
4. Materiały wizualne i narzędzia kreatywne:
- Tablice, flipcharty, mazaki do pracy w grupach (mapy myśli, plakaty)
 - Aplikacje do tworzenia prezentacji (Canva, Genially)
 - Platformy do quizów i interakcji (Mentimeter, Kahoot, Padlet)

Przebieg zajęć:

1. Wprowadzenie do tematu
 - Nauczyciel przedstawia cele lekcji i kluczowe pojęcia (zrównoważony rozwój, społeczeństwo 4.0, kultura bezpieczeństwa, dziedzictwo kulturowe, edukacja dla demokracji).
 - Projekcja krótkiej prezentacji lub filmu wprowadzającego (np. Agenda 2030, wyzwania społeczeństwa przyszłości).
 - Krótka burza mózgów: „Z jakimi wyzwaniami społecznymi mierzy się współczesny świat?”
2. Praca w grupach – analiza materiałów źródłowych
 - Uczniowie dzielą się na grupy tematyczne (np. ekologia, demokracja, bezpieczeństwo, kultura, kompetencje przyszłości).
 - Każda grupa otrzymuje fragment raportu/artykułu lub opis case study.
 - Mają za zadanie zidentyfikować cele, wyzwania i możliwe działania edukacyjne odpowiadające tematowi.
 - Każda grupa przygotowuje krótką notatkę / mapę pojęć / infografikę na dużym arkuszu lub online.
3. Prezentacja efektów pracy i dyskusja
 - Grupy prezentują wnioski.
 - Dyskusja moderowana: Jakie wspólne elementy łączą te obszary edukacji? Jakie kompetencje rozwijają?
 - Uczniowie zastanawiają się, co mogą zrobić w swojej społeczności szkolnej lub lokalnej (np. mikroinicjatywy, projekty).

4. Refleksja indywidualna

- Studenci wypełniają arkusz refleksji:
 - Jakie znaczenie ma edukacja dla rozwoju społecznego i osobistego?
 - Co mogę sam/a zrobić na rzecz ekologii, demokracji lub bezpieczeństwa?

5. Zadanie podsumowujące (do wykonania po lekcji lub na kolejnych zajęciach)

- Przygotowanie plakatu/projektu kampanii edukacyjnej nt. jednego z omawianych obszarów (w parach lub małych zespołach).
- Tematy przykładowe:
 - „Szkoła demokratyczna – co to znaczy?”
 - „Zielona szkoła – nasz plan działań ekologicznych”
 - „Bezpieczni w sieci – kampania informacyjna”
 - „Kompetencje przyszłości – jak się przygotować?”

Załączniki:

17. Przykładowe materiały źródłowe

18. Prezentacja multimedialna

Przykładowe materiały źródłowe:

1. Fundacja Centrum Edukacji Obywatelskiej. (n.d.). *Materiały z programów „Szkoła demokracji”, „Młodzi głosują”*. <https://ceo.org.pl>
2. Ministerstwo Edukacji Narodowej. (n.d.). *Program „Edukacja dla bezpieczeństwa”*. <https://www.gov.pl/web/edukacja>
3. Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej. (n.d.). *Agenda 2030 na rzecz zrównoważonego rozwoju*. <https://www.gov.pl/web/fundusze-regiony/agenda-2030>
4. Narodowy Instytut Dziedzictwa. (n.d.). *Dziedzictwo kulturowe i edukacja*. <https://nid.pl>
5. Najwyższa Izba Kontroli. (2020). *Kształtowanie świadomości ekologicznej w szkołach*. <https://www.nik.gov.pl/plik/id,23040,vp,25711.pdf>
6. OECD. (2018). *The future of education and skills: Education 2030*. <https://www.oecd.org/education/2030-project/>

7. Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości (PARP). (n.d.). *Kompetencje 4.0. Jak przygotować się do przyszłości?* <https://www.parp.gov.pl>
8. UNESCO. (2020). *Education for sustainable development: A roadmap.* <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000374802>
9. United Nations (ONZ). (2015). *Agenda 2030 for sustainable development.* <https://sdgs.un.org/goals>

Opracowała Małgorzata Serafin

Scenariusz zajęć do przedmiotu **Zarządzanie zrównoważonym rozwojem miasta w kontekście idei smart city (II)** na kierunku studiów Filologia angielska

Rok 2 semestr 3

Scenariusz nr. 10

Czas zajęć: 1.5 h

Temat zajęć: Monitorowanie, planowanie i prognozowanie zrównoważonego rozwoju miasta; Metody i narzędzia; Wskaźniki; Zarządzanie ryzykiem

Efekty uczenia się:

1. Student potrafi scharakteryzować proces monitorowania, planowania i prognozowania zrównoważonego rozwoju miasta.
2. Student potrafi wdrażać proces monitorowania, planowania i prognozowania zrównoważonego rozwoju miasta.

Cele ogólne:

- Poznanie metod i narzędzi wspierających proces planowania, analizy i prognozowania rozwoju miejskiego.
- Rozwijanie umiejętności identyfikowania i oceny ryzyka w procesach zarządzania miejskiego.
- Kształtowanie kompetencji praktycznych w zakresie pracy z danymi, wskaźnikami i narzędziami monitoringu rozwoju.

Cele szczegółowe:

Student:

1. Jest w stanie wyjaśnić pojęcia: zrównoważony rozwój, prognozowanie, wskaźnik zrównoważonego rozwoju, ryzyko miejskie.
2. Rozpoznaje i klasyfikuje różne rodzaje wskaźników stosowanych w monitorowaniu rozwoju miast (środowiskowe, społeczne, gospodarcze, przestrzenne).
3. Opisuje i porównuje wybrane metody planowania i prognozowania rozwoju miejskiego (np. scenariusze rozwoju, modele symulacyjne, analizy SWOT).
4. Potrafi identyfikować potencjalne zagrożenia dla zrównoważonego rozwoju miasta (np. zmiany klimatyczne, migracje, ryzyka gospodarcze) i proponuje sposoby ich zarządzania.
5. Potrafi interpretować dane i raporty dotyczące wskaźników rozwoju miejskiego i wyciąga z nich wnioski.

Metody i formy pracy:

7. Wykład interaktywny z wykorzystaniem prezentacji multimedialnej
– Przedstawienie podstawowych pojęć związanych z monitorowaniem, planowaniem i prognozowaniem zrównoważonego
8. Analiza danych statystycznych i geograficznych- gromadzenie danych o aktualnym stanie miasta w zakresie środowiskowym, społecznym i ekonomicznym, a następnie ich analiza w celu oceny zrównoważoności rozwoju.
 - Narzędzia: Systemy GIS (Geographic Information Systems), narzędzia do analizy danych statystycznych, np. Python, Excel, Tableau.
9. Analiza SWOT (Strengths, Weaknesses, Opportunities, Threats):
przeprowadzenie analizy SWOT w kontekście zrównoważonego rozwoju, aby zidentyfikować mocne strony miasta, słabości, szanse i zagrożenia.
10. Metody prognostyczne: prognozowanie przyszłego rozwoju miasta poprzez modele matematyczne i symulacje komputerowe.
Narzędzia: Modele ekonometryczne, modele oparte na analizie trendów (np. analiza regresji), oprogramowanie do modelowania (np. Vensim, Stella).
11. Ocena wpływu na środowisko (EIA): ocena oddziaływania działań rozwojowych na środowisko naturalne, która może wpłynąć na decyzje planistyczne.

Formy pracy:

- **Praca indywidualna:**
Analiza przypadków (case study) dotyczących rozwoju wybranych miast, interpretacja danych i wskaźników rozwoju miejskiego, wypełnianie kart wskaźników zrównoważonego rozwoju.
- **Praca w parach:**
Wspólna analiza mapy GIS i identyfikacja problemów przestrzennych, dyskusja nad możliwymi scenariuszami rozwoju miasta Jelenia Góra.
- **Praca w grupach:**
Przeprowadzanie analizy SWOT, opracowanie matrycy ryzyka rozwoju miejskiego, tworzenie scenariuszy rozwoju miasta na podstawie danych i prognoz, udział w symulacjach komputerowych lub scenariuszowych.
- **Praca klasowa (całą grupą):**
Wykład interaktywny z pytaniami do grupy, prezentacja wyników pracy grupowej na forum, wspólne opracowanie matrycy ryzyka i refleksja podsumowująca.

Pomoce dydaktyczne:

1. Mapa interaktywna GIS (np. ArcGIS, QGIS)- cyfrowa mapa miasta z naniesionymi warstwami tematycznymi: tereny zielone, zabudowa, emisje zanieczyszczeń, infrastruktura transportowa, strefy zagrożeń.
2. Tablica SWOT – plansza suchościeralna lub cyfrowa, duża tablica z podziałem na cztery ćwiartki SWOT, na której uczestnicy zapisują mocne i słabe strony, szanse i zagrożenia rozwoju miasta, pmaga zidentyfikować priorytety i ryzyka w rozwoju miasta w sposób partycypacyjny.
3. Karty wskaźników zrównoważonego rozwoju: zestaw kart zawierających definicje, przykłady oraz sposoby pomiaru wskaźników społecznych, środowiskowych i ekonomicznych (np. emisje CO₂, dostępność transportu, poziom edukacji).

4. Symulacja komputerowa rozwoju miasta- program lub aplikacja (np. Cities: Skylines z modyfikacjami edukacyjnymi, EduSimCity), w którym uczestnicy planują rozwój miasta i obserwują skutki swoich decyzji. Pokazuje zależności między decyzjami urbanistycznymi a jakością życia, środowiskiem i gospodarką.
6. Matryca ryzyka – plansza + zestaw karteczek- arkusz A1 z dwuwymiarową siatką (prawdopodobieństwo × wpływ), do której uczestnicy przypinają karteczki z opisanymi zagrożeniami (np. powodzie, smog, migracja ludności). Uczy identyfikowania i oceny ryzyk rozwojowych oraz planowania działań prewencyjnych.

Przebieg zajęć:

1. Wprowadzenie do tematu
 - Forma: mini-wykład + pytania do uczestników
 - Czym jest zrównoważony rozwój miasta?
 - Dlaczego planowanie i monitorowanie są ważne?
 - Jakie ryzyka stoją przed miastami?
 - Co waszym zdaniem najbardziej zagraża przyszłości miast?
2. Prezentacja metod i wskaźników
 - Forma: prezentacja multimedialna + karty wskaźników
 - Krótkie omówienie metod (SWOT, GIS, Delphi, symulacje).
 - Przegląd wskaźników społecznych, ekonomicznych i środowiskowych.
3. Praca z analizą SWOT
 - Forma: praca grupowa z tablicą SWOT
 - W grupach uczniowie wypełniają tablicę SWOT dla wybranego miasta (np. Jelenia Góra, Wrocław, Karpacz).
 - Prezentacja 1–2 wybranych analiz na forum.
4. Analiza danych i mapy GIS
 - Forma: praca z interaktywną mapą (pomoc dydaktyczna nr 1 – można użyć przygotowanego zrzutu ekranu lub demo online)

- Uczniowie identyfikują „miejskie problemy” – np. strefy narażone na smog, powodzie, brak infrastruktury.
- Krótkie omówienie wyników.

5. Symulacja rozwoju miasta

- Forma: praca w zespołach z pomocą symulacji komputerowej lub scenariusza na papierze (pomoc dydaktyczna nr 4)
- Zadanie:
 - Grupy podejmują decyzje dot. inwestycji (np. transport, ekologia, mieszkalnictwo) i przewidują ich skutki.
 - Efekty notowane na tablicy lub planszy.

6. Matryca ryzyka

- Forma: wspólne opracowanie matrycy ryzyka (pomoc dydaktyczna nr 5)
- Zadanie:
 - Zgłoszenie przez grupy 1–2 ryzyk i ich ocena (wpływ × prawdopodobieństwo).
 - Dyskusja o działaniach zapobiegawczych.

7. Podsumowanie i refleksja

- Forma: rozmowa kierowana
- Pytania:
 - Co was najbardziej zaskoczyło?
 - Jakie narzędzia wydają się najbardziej przydatne?
 - Jak możemy wpływać na rozwój naszych miast (np. Jelenia Góra, Karpacz, Wrocław)?

Załączniki:

- 19. Przykładowe materiały źródłowe
- 20. Prezentacja multimedialna

Przykładowe materiały źródłowe:

1. Fundacja Centrum Edukacji Obywatelskiej. (n.d.). *Materiały z programów „Szkoła demokracji”, „Młodzi głosują”*. <https://ceo.org.pl>
2. Ministerstwo Edukacji Narodowej. (n.d.). *Program „Edukacja dla bezpieczeństwa”*. <https://www.gov.pl/web/edukacja>

3. Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej / Organizacja Narodów Zjednoczonych (ONZ). (n.d.). *Agenda 2030 na rzecz zrównoważonego rozwoju*.
<https://www.gov.pl/web/fundusze-regiony/agenda-2030>
4. Narodowy Instytut Dziedzictwa. (n.d.). *Dziedzictwo kulturowe i edukacja*.
<https://nid.pl>
5. Najwyższa Izba Kontroli. (2020). *Kształtowanie świadomości ekologicznej w szkołach*. <https://www.nik.gov.pl/plik/id,23040,vp,25711.pdf>
6. OECD. (2018). *The future of education and skills: Education 2030*.
<https://www.oecd.org/education/2030-project/>
7. Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości (PARP). (n.d.). *Kompetencje 4.0. Jak przygotować się do przyszłości?* <https://www.parp.gov.pl>
8. UNESCO. (2020). *Education for sustainable development: A roadmap*.
<https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000374802>

Opracowała Małgorzata Serafin